

YAŞAYAN BİR ANAYASA

Fransızlar çok anayasa yapmakla övünürler. Bizde anayasa çalışmaları geç başlamıştır ama, bizim de tarihimiz zengindir anayasa bakımından.

Sened-i İttifak'tan günümüze sayısız anayasa yapılmıştır. Bu anayasalardan pek azı bir halk hareketine dayanmıştır. Aslında her anayasanın halk hareketine dayanması da gerekmez. Kurucularının vizyonları, toplum idealleri anayasanın temel ilkelerine vücut verir. Cumhuriyeti kuran anayasa da benzer bir vizyonun ürünüdür. Nasıl bir toplumun hayal edildiği, o anayasanın ruhunu oluşturmuştur.

Atatürk 'ün ifadesi ile "*muasır medeniyet*" e ulaşmanın rehberi oluşturulmaya çalışılmıştır.

Cumhuriyetimiz ondan sonra iki anayasa daha yapmış.

Bunlardan 61 Anayasası, Demokrat Parti döneminde yaşananlara bir tepki olarak yargı alanında getirdiği yeniliklerle beraber, önemli demokratik kazanımlar da sağlamış bir anayasa idi.

En son 12 Eylül Anayasası, ülkede artan anarşinin gerekçesini 1961 Anayasası'nın yarattığı özgürlük ortamına bağlayanların yaptığı bir anayasadır. Bu sebeple 61 Anayasası'nın demokratik açılımları bir bir budanmış, siyasete katılımın önü kesilmiştir. 82, bir anlamda 61 Anayasası'na tepkiyle hazırlanmıştır. Tıpkı ondan önceki gibi.

Şimdi kapsamlı bir değişiklik yapılacağından dördüncüyü tartışıyoruz. 12 Eylül Anayasası'nın değişmesi gerektiği kuşkusuz.

Ama bu değişiklik yapılırken toplumsal uzlaşının sözleşmesi olması gereken bir metin, daha hazırlık aşamasında kutuplaşma yarattı.

Çünkü bizde "*mühür kimdeyse Süleyman*" odur. Mührü elinde bulunduranlar kitleye kulaklarını tıkadıklarından demokratik ve özgürlükçü bir anayasa yapma iddiası daha yolun başında sekteye uğradı.

Bu tartışmaların arasında da sağlıklı bir sonucun ortaya çıkması zor görünüyor. Bundan sonra AKP'nin rövanş almak için bir anayasa değişikliğine gittiği algısı kalacak akıllarda... Bu anayasa da bir tepki anayasası olma yolunda.

Oysa birlikte yaşamının, birlikte yönetmenin, akıldaşlığın zemini yaratılabilirdi. Maalesef bu irade sergilenemedi.

Bununla beraber yalnızca anayasada değil, Siyasi Partiler Yasası'nın demokratikleştirilmesi gereği de hiç tartışılmadı. Yeni yasalara bakmayın.. eski kötü yasaları da çıkınlarında saklar bizimkiler, ihtiyaç olduğunda kullanmak için...

Öte yandan anayasa ne kadar ideal bir metin olursa olsun; yönetenler yasaların yalnızca yönetilenleri değil, kendilerini de bağladığını algıladıklarında idealden bahsetmek olanaklı olur.

Yönetenlerin sorumluluğu, yazdıklarını yaşama geçirmektir aynı zamanda.

Örneğin **Meryem** , 16 yaşında bir kız çocuğu. Çukurova'nın geri kalmış mahallelerinden birinde yaşıyor; okumak istiyor ama babası izin vermiyor. Baba kızını hemen evlendirmeyi koymuş aklına. Babayı ikna için okul müdürü, "*Anayasamıza göre kimse eğitim-öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz*" diyor. Ama anayasa, babayı ilgilendirmiyor. Neyse ki güç bela ikna ediliyor Meryem'in babası.

Her gün yaşadığımız olaylardan biri Meryem'in öyküsü. Ama anayasa tartışmalarına denk düşüyor.

Yaşayan bir anayasa yapmak gerekliliğini önümüze seriyor, Meryem için herkes için...